

ceptum, et simplicibus episcopis sine congregatione synodi in locis suis sedentibus ad hoc confirmandum subscriptionem queruntur extortam; » cum potius eorum profanas vocum novitates Ecclesia Christi et occidentalis et orientalis horruerit : ad curam nostram existimo pertinere, non solum Scripturas sanctas canonicas¹ adversus eos testes adhibere, quod jam satis fecimus; verumetiam de sanctorum litteris, qui eas ante nos fama celeberrima et ingenti gloria tractaverunt, aliqua documenta proferre : non quo canonicis libris a nobis ullius disputatoris æquetur auctoritas, tanquam omnino non sit quod melius seu verius ab aliquo catholico, quam ab alio itidem catholico sentiatur; sed ut admoneantur, qui putant istos aliquid dicere, quemadmodum de his rebus ante nova istorum vaniloquia, catholici antistites eloquia divina secuti sint; et sciant a nobis rectam et antiquitatem fundatam catholicam fidem adversus recedentem Pelagianorum hæreticorum præsumptionem perniciemque defendi.

XXI. Beatissimum, corona etiam martyrii gloriosissimum Cyprianum, nec Africanis atque occidentalibus tantum, verum et orientalibus Ecclesiis, fama prædicante et scripta ejus longe lateque diffundente notissimum, etiam ipse hæresiarches istorum Pelagius cum debito certe honore commemorat, ubi testimoniorum librum scribens, eum se assertit imitari : « Hoc se dicens facere ad Romanum, quod ille fecerat ad Quirinum. » Videamus ergo quid de originali peccato, quod per unum hominem intravit in mundum², senserit Cyprianus. In epistola de Opere et Eleemosynis ita loquitur : « Cum Dominus adveniens sanasset illa, quæ Adam portaverat vulnera, et venena serpentis antiqua curasset, legem

¹ 1 Tim. vi, 20. — ² Rom. v, 12.

dedit sano, et præcepit ne ultra jam peccaret, ne quid peccanti gravius eveniret. Coarctati eramus, et in angustum innocentiae præscriptione conclusi¹ : nec haberet, quid fragilitatis humanæ infirmitas atque imbecillitas faceret, nisi iterum pietas divina subveniens, justitiæ et misericordiæ operibus ostensis, viam quamdam tuendæ salutis aperiret; ut sordes postmodum quascumque contrahimus, eleemosynis abluamus. » Hoc testimonio duas istorum falsitates testis iste redarguit² : unam, qua dicunt nihil vitiorum ex Adam trahere genus humanum, quod sit curandum sanandumque per Christum : alteram, qua dicunt nullum post baptismum sanctos habere peccatum. Rursum in eadem epistola : « Ponat, inquit, unusquisque ante oculos suos diabolum cum suis servis, id est, cum populo perditionis ac mortis in medium prosilire, plebem Christi præsentem ac judicantem ipso comparationis examine provocare dicentem : Ego pro istis quos mecum vides, nec alapas accepi, nec flagella sustinui, nec crucem pertuli, nec sanguinem fudi, nec familiam meam pretio passionis et cruoris redemi, sed nec regnum illis cœlestem promitto, nec ad paradysum restituta immortalitate denuo revoco. » Respondeant Pelagiani, quando fuerimus in immortalitate paradisi, et quomodo inde fuerimus expulsi, ut eo Christi gratia revocemur. Et cum invenire nequiverint quid hic pro sua perversitate respondeant, attendant quemadmodum intellexerit Cyprianus quod ait Apostolus : « In quo omnes » peccaverunt³ : » et Pelagiani hæretici novi de Manichæis veteribus hæreticis nulli catholico audeant irrogare calumniam, ne tam sceleratam etiam martyri antiquo Cypriano facere convincantur injuriam.

XXII. Hoc enim et in epistola, cujus de Mortalitate

¹ Joan. v, 14. — ² Luc. xi, 41. — ³ Rom. v, 12.

titulus inscribitur, ita dicit: « Regnum Dei, fratres dilectissimi, esse cœpit in proximo, præmium vitæ, et gaudium salutis æternæ, et perpetua lætitia, et possessio paradisi nuper amissa, mundo transeunte jam veniunt. » Hoc rursus in eadem: « Amplectamur, inquit, diem qui assignat singulos domicilio suo, qui nos istinc ereptos et laqueis sæcularibus exsolutos paradiso restituat et regno. » Item in epistola de patientia: « Dei sententia cogitetur, inquit, quam in origine statim mundi et generis humani Adam præcepti immemor et datæ legis transgressor accepit: tunc sciemus quam patientes esse in isto sæculo debeamus, qui sic nascimur, ut pressuris isthic et conflictationibus laboremus. « Quia audisti, inquit, vocem mulieris tuæ, et manducasti ex illa arbore, » de qua sola præceperam tibi ne manducares, maledicta » terra erit in omnibus operibus tuis. In tristitia et gemitu edes ex ea omnibus diebus vitæ tuæ: spinas et tribulos ejiciet tibi; et edes pabulum agri. In sudore vultus tui edes panem tuum, donec revertaris in terram » de qua sumptus es: quoniam terra es, et in terram » ibis¹. » Hujus sententiæ vinculo colligati omnes et constricti sumus, donec morte expuncta de isto sæculo recedamus. » Itemque in eadem: « Nam cum in illa, inquit, prima transgressione præcepti firmitas corporis cum immortalitate discesserit, et cum morte infirmitas venerit, nec possit firmitas recipi, nisi cum recepta et immortalitas fuerit; oportet in hac fragilitate atque infirmitate corporis luctari semper et congregari. Quæ luctatio et congressio non nisi patientiæ potest viribus sustineri. »

XXIII. In epistola autem quam scripsit ad episcopum Fidum, cum sexaginta sex coepiscopis suis, a quo fuerat consultus propter circumcisionis legem, utrum ante oc-

¹ Gen. III, 17.

tavum diem baptizari liceret infantem, hæc causa sic agitur, tanquam provisione divina tam longe futuros hæreticos Pelagianos jam catholica confutaret Ecclesia. Neque enim qui consuluerat inde dubitabat, utrum nascentes traherent originale peccatum, quod renascendo diluerent: absit enim ut hinc aliquando fides christiana dubitaverit: sed ille dubitabat, utrum regenerationis lavacrum, quo non dubitabat solvendum originale peccatum, ante diem tradi deberet octavum. Ad quam consultationem respondens beatissimus Cyprianus: « Quantum vero, inquit, ad causam infantum pertinet, quos dixisti, intra secundum vel tertium diem quo nati sunt constitutos baptizari non oportere, et considerandam esse legem circumcisionis antiquæ, ut intra octavum diem eum qui natus est baptizandum et sanctificandum non putares, longe aliud in concilio nostro omnibus visum est¹. In hoc enim quod putabas esse faciendum, nemo consensit: sed universi potius judicavimus nulli hominum nato misericordis Dei gratiam denegandam. Nam cum Dominus in Evangelio suo dicat; Filius hominis non venit animas perdere, sed salvare²: quantum in nobis est, si fieri potest, nulla anima perdenda est. » Et paulo post: « Nec aliquis, inquit, nostrum id debet horrere, quod Dominus dignatus est facere. Nam etsi adhuc infans a partu novus est, non ita est tamen, ut quisquam illum in gratia danda atque in pace facienda horrere debeat osculari: quando in osculo infantis unusquisque nostrum pro sua religione ipsas adhuc recentes Dei manus debeat cogitare, quas in homine modo formato et recens nato quodam modo exosculamur, quando id quod Deus fecit amplectimur. » Item paulo post: « Cæterum si homines, inquit, impedire aliquid ad con-

¹ Gen. XVII, 12. — ² Luc. IX, 56.

secutionem gratiæ posset, magis adultos et provecos et majores natu possent impedire peccata graviora. Porro autem si etiam gravissimis delictoribus, et in Deum multo ante peccantibus, cum postea crediderint, remissa peccatorum datur, et a baptismo atque gratia nemo prohibetur: quanto magis prohiberi non debet infans, qui recens natus nihil peccavit, nisi quod secundum Adam carnaliter natus, contagium mortis antiquæ prima nativitate contraxit; qui ad remissam peccatorum accipiendam, hoc ipso facilius accedit, quod illi remittuntur non propria, sed aliena peccata? »

XXIV. Quid ad ista dicturi sunt gratiæ Dei, non solum desertores, sed etiam persecutores? quid ad ista dicturi sunt? Quo pacto nobis paradisi possessio redditur? Quomodo paradiso restituimur, si nunquam ibi fuimus? Aut quomodo ibi fuimus, nisi quia in Adam fuimus? Et quomodo ad sententiam quæ in transgressorem dicta est pertinemus, si noxam de transgressore non trahimus? Postremo baptizandos etiam ante diem censet octavum, ne per contagium mortis antiquæ prima nativitate contractum pereant animæ parvulorum; quomodo pereunt, si ex hominibus etiam fidelibus qui nascuntur, non tenentur a diabolo, donec renascantur in Christo, et eruti de potestate tenebrarum in regnum illius transferantur¹? Et quis dicit nascentium, nisi renascantur, animas perituras? Nempe ille qui sic laudat creatorem atque creaturam, opificem atque opus, ut humani sensus horrorem quo dedignantur homines recentes ab utero parvulos osculari, Creatoris ipsius interposita veneratione compescat et corrigat, dicens, in illius ætatis osculo recentes Dei manus esse cogitandas. Numquid ergo confitens originale peccatum, aut naturam damnavit, aut nuptias? Num-

¹ Coloss. 1, 13.

quid quoniam nascenti ex Adam reo adhibuit regenerationis purgationem, ideo Deum negavit nascentium conditorem? Numquid quia metuens animas cujuslibet ætatis perire, etiam ante diem octavum liberandas esse sacramento baptismi cum collegarum concilio judicavit, ideo nuptias accusavit; quandoquidem in infante sive de conjugio, sive de adulterio, tamen quia homo natus est, recentes Dei manus dignas etiam osculo pacis ostendit? Si ergo potuit sanctus episcopus et martyr gloriosissimus Cyprianus peccatum originale in infantibus medicina Christi censere sanandum, salva laude creaturæ, salva laude nuptiarum; cur novitia pestilentia, cum istum non audeat dicere Manichæum, catholicis qui ista defendunt, ut obtegat proprium, putat objiciendum crimen alienum? Ecce prædicatissimus tractator divinorum eloquiorum, antequam terras nostras vel tenuissimus odor Manichææ pestilentia tetigisset sine ulla vituperatione divini operis atque nuptiarum, confitetur originale peccatum, non dicens Christum ulla peccati macula aspersum, nec tamen ei comparans carnem peccati in nascentibus cæteris, quibus per similitudinem carnis peccati mundationis præstet auxilium: nec originis animarum obscura quæstione terretur, quominus eos, qui Christi gratia liberantur, in paradysum remeare fateatur. Numquid ex Adam dicit in homines mortis conditionem sine peccati contagione transisse? Non enim propter corporis mortem vitandam, sed propter peccatum, quod per unum intravit in mundum, dicit per baptismum parvulis quamlibet ab utero recentissimis subveniri.

XXV. Jamvero gratiam Dei quemadmodum adversus istos prædicet Cyprianus, ubi de Oratione Dominica disputat evidenter apparet. Ait enim: « Dicimus, Sanctifi-

» cetur nomen tuum ¹ : » non quod optemus Deo ut sanctificetur orationibus nostris, sed quod petamus ab eo ut nomen ejus sanctificetur in nobis. Cæterum a quo Deus sanctificatur, qui ipse sanctificat? Sed quia ipse dixit : « Sancti estote, quoniam et ego sanctus sum ² : » id petimus et rogamus, ut qui in baptismo sanctificati sumus, in eo quod esse cœpimus perseveremus. Et alio loco in eadem Epistola : Addimus quoque, inquit, et dicimus, « Fiat voluntas tua in cœlo et in terra ³ : » non ut Deus faciat quod vult, sed ut nos facere possimus quod Deus vult. Nam Deo quis obsistit, quominus quod velit faciat? Sed quia nobis a diabolo obsistitur, quominus per omnia noster animus atque actus Deo obsequatur, oramus et petimus ut fiat in nobis voluntas Dei. Quæ ut fiat in nobis, opus est Dei voluntate, id est, ope ejus et protectione : quia nemo suis viribus fortis est, sed Dei indulgentia et misericordia tutus est. » Item alio : « Fieri autem petimus, inquit, voluntatem Dei in cœlo et in terra, quod ntrumque ad consummationem nostræ incolumitatis pertinet et salutis. Nam cum corpus e terra et spiritum possideamus e cœlo, ipsi terra et cœlum sumus, et in utroque, id est, in corpore et spiritu ut Dei voluntas fiat oramus. Est enim inter carnem et spiritum colluctatio, et discordantibus adversus se invicem quotidiana congressio, ut non quæ volumus, ipsa faciamus, dum spiritus cœlestia et divina quærit, caro terrena et sæcularia concupiscit. Et ideo petimus inter duo ista ope et auxilio Dei concordiam fieri ; ut dum et in spiritu et in carne voluntas Dei geritur, quæ per eum renata est, anima servetur. Quod aperte atque manifeste apostolus Paulus sua voce declarat : « Caro, inquit, concupiscit adversus spiritum, et spiritus adversus carnem ; hæc enim invicem

¹ Matth. vi, 9. — ² Levit. xix, 2. — ³ Matth. vi, 10.

» adversantur, ut non quæ vultis, ipsa faciatis ⁴. » Et paulo post : « Potest et sic intelligi, inquit, fratres dilectissimi, ut quoniam mandat et docet Dominus etiam inimicos diligere ⁵, et pro his quoque qui nos persequuntur orare petamus, et pro illis qui adhuc terra sunt, et necdum cœlestes esse cœperunt, ut et circa illos voluntas Dei fiat, quam Christus hominem conservando et redintegrando perfecit. » Itemque alio : « Hunc autem panem, inquit, dari nobis quotidie postulamus, ne qui in Christo sumus ⁶, et Eucharistiam quotidie ad cibum salutis accipimus, intercedente aliquo graviore delicto dum absenti et non communicantes a cœlesti pane prohibemur, a Christi corpore separemur. » Et aliquanto post in eadem : « Quando autem rogamus, inquit, ne in tentationem veniamus ⁴, admonemur infirmitatis et imbecillitatis nostræ, dum sic rogamus, ne quis se insolenter extollat, ne quis sibi superbe atque arroganter aliquid assumat, ne quis aut confessionis aut passionis gloriam suam ducat ; cum Dominus ipse humilitatem docens dixerit : « Vigilate » et orate, ne veniatis in tentationem ; spiritus quidem » promptus est, caro autem infirma ⁵ : » ut dum præcedit humilis et submissa confessio, et datur totum Deo, quidquid suppliciter cum timore et honore Dei petitur, ipsius pietate præstetur. » Item ad Quirinum, in quo opere se Pelagius vult ejus imitatore videri, ait in libro tertio : « In nullo gloriandum, quando nostrum nihil sit. » Cui proposito testimonia divina subjungens, inter cætera posuit Apostolicum illud, quo istorum maxime ora claudenda sunt : « Quid enim habes, quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non » acceperis ⁶? » Item in epistola de Patientia : « Est enim

¹ Galat. v, 17. — ² Matth. v, 44. — ³ Id. vi, 11. — ⁴ Ibid. 13. — ⁵ Id. xxvi, 41. — ⁶ 1 Cor. iv, 7.

nobis, inquit, cum Deo virtus ista communis; inde patientia incipit, inde claritas ejus et dignitas caput sumit, origo et magnitudo patientiæ Deo auctore procedit. »

XXVI. Numquid iste sanctus tam memorabilis Ecclesiarum in verbo veritatis instructor, liberum arbitrium negat esse in hominibus, quia Deo totum tribuit quod recte vivimus? Numquid legem Dei culpatur, quia non ex ipsa justificari hominem significat; quandoquidem quod illa jubet, a Domino Deo precibus impetrandum esse declarat? Numquid, sub nomine gratiæ fatum asserit, quamvis dicat, in nullo gloriandum, quando nostrum nihil sit? Numquid, sicut isti, Spiritum sanctum adiutorem ita credit esse virtutis, tanquam ipsa virtus quæ ab hoc adjuvatur, oriatur ex nobis, quando nostrum nihil esse asserens, propter hoc Apostolum dixisse commemorat, Quid enim habes, quod non accepisti? virtutemque excellentissimam, hoc est, patientiam, non a nobis dicit incipere, ac deinde adjuvari Spiritu Dei; sed ab ipso caput, ab ipso originem sumere? Postremo nec propositum bonum, nec studium virtutis, nec mentes bonas sine gratia Dei incipere esse in hominibus confitetur, cum dicit, in nullo gloriandum, quando nostrum nihil sit. Quid tam in libero arbitrio constitutum, quam quod lex dicit, non adorandum idolum, non mœchandum, non homicidium perpetrandum? Ista autem sunt atque hujusmodi crimina, quæ si quisquam commiserit a corporis Christi communionem removetur. Et tamen si beatissimus Cyprianus his non committendis existimaret nostram sufficere voluntatem, non sic intelligeret quod in Oratione Dominica dicimus: « Panem nostrum quotidianum da nobis hodie¹; » ut hoc nos petere asseveraret, ne intercedente aliquo graviore delicto, dum abstenti et non communicantes a cœ-

¹ Matth. vi, 11.

lesti pane prohibemur, a Christi corpore separemur. Respondeant certe hæretici novi, quid bonorum meritorum præcedat in hominibus inimicis nomini christiano. Non solum enim non habent bonum, sed habent etiam pessimum meritum. Et tamen etiam sic Cyprianus intelligit, quod in Oratione dicimus: « Fiat voluntas tua in » cœlo et in terra¹: » ut et pro ipsis, qui propter hoc terra intelliguntur, oremus. Oramus ergo non solum pro nolentibus, verumetiam pro repugnantibus et oppugnantibus. Quid ergo petimus, nisi ut fiant ex nolentibus volentes, ex repugnantibus consentientes, ex oppugnantibus amantes? A quo, nisi ab illo de quo scriptum est: « Præ- » paratur voluntas a Domino²? » Discant ergo esse Catholici, qui dedignantur, si quid mali non faciunt, et si quid boni faciunt, non in se ipsis, sed in Domino gloriari.

XXVII. Illud jam tertium videamus, quod non minus in istis omne Christi membrum et totum ejus corpus exhorret (2), quia contendunt esse in hac vita, vel fuisse justos, nullum habentes omnino peccatum. Qua præsumptione apertissime Orationi Dominicæ contradicunt, in qua omnia membra Christi: « Dimitte nobis debita » nostra³, » veraci corde et quotidianis vocibus clamant. Videamus ergo quid etiam ex hoc Cyprianus in Domino gloriosissimus senserit; quid ad instruendas Ecclesias, non utique Manichæorum, sed Catholicorum, non solum dixerit verumetiam litteris, memoriæque mandaverit. In Epistola de Opere et Eleemosynis: « Agnoscamus itaque, fratres, inquit, dilectissimi, divinæ indulgentiæ salubre munus, et emundandis purgandisque peccatis nostris, qui sine aliquo conscientiæ vulnere esse non possumus, medelis spiritalibus vulnera nostra

¹ Matth. vi, 10. — ² Prov. viii, juxta lxx. — ³ Matth. vi, 21.

curemus. Nec quisquam sic sibi de puro atque de immaculato pectore blandiatur, ut innocentia sua fretus medicinam non putet adhibendam esse vulneribus: cum scriptum sit « Quis gloriabitur castum se habere cor, aut » quis gloriabitur mundum se esse a peccatis¹? » Et iterum in Epistola sua Joannes ponat et dicat: « Si dixerimus » quia peccatum non habemus, nos ipsos decipimus, et » veritas in nobis non est². » Si autem nemo esse sine peccato potest, et quisquis se inculpatum dixerit, aut superbus aut stultus est: quam necessaria, quam benigna est divina clementia; quæ cum sciat non deesse sanatis quædam postmodum vulnera, dedit curandis denuo sanandisque vulneribus remedia salutaria. » Rursus in eadem: « Et quoniam quotidie, inquit, deesse non potest quod peccetur in conspectu Dei, sacrificia quotidiana non deerant, quibus possent peccata tergi. » Item in Epistola, de Mortalitate: « Cum avaritia, inquit, nobis, cum impudicitia, cum ira, cum ambitione congressio est; cum carnalibus vitiis, cum illecebris sæcularibus assidua et molesta luctatio est: obsessa mens hominis, et undique diaboli infestatione vallata, vix occurrit singulis, vix resistit. Si avaritia prostrata est, exurgit libido; si libido compressa est, succedit ambitio; si ambitio contempta est, ira exasperat, inflat superbia, vinolentia invitat, invidia concordiam rumpit, amicitiam zelus abscindit: cogeris maledicere, quod divina lex prohibet; compelleris jurare, quod non licet. Tot persecutiones animus quotidie patitur, tot periculis pectus urgetur, et delectat hic inter diaboli gladios diu stare; cum magis concupiscendum sit et optandum, ad Christum subveniente velocius morte properare. » Item in ipsa: « Beatus, inquit, apostolus Paulus in Epistola sua ponit et dicit:

¹ Prov. xx, 9. — ² 1 Jean. 1, 8.

« Mihi vivere Christus est, et mori lucrum¹: » lucrum maximum computans jam sæcularibus laqueis non teneri, jam nullis peccatis et vitiis carnis obnoxium fieri. » Item de Oratione Dominica, exponens quod petimus dicentes: « Sanctificetur nomen tuum²: » ait inter cætera: « Opus est enim nobis quotidiana sanctificatione, ut qui quotidie delinquimus, delicta nostra sanctificatione assidua repurgemus. » Rursus in eadem, cum exponeret quod dicimus: « Dimitte nobis debita nostra³: » « Quam necessarie autem, inquit, quam providenter et salubriter admonemur, quod peccatores sumus, qui pro peccatis rogare compellimur; ut dum indulgentia de Deo petitur, conscientia suæ animus recordetur. Ne quis sibi quasi innocens placeat, et se extollendo plus pereat, instruitur et docetur peccare se quotidie, dum quotidie pro peccatis jubetur orare. Sic denique et Joannes in Epistola sua monet dicens: « Si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos decipimus, et veritas in nobis non » est⁴. » Si autem confessi fuerimus peccata nostra; fidelis et justus est qui nobis peccata dimittat. » Merito et ad Quirinum de hac re absolutissimam sententiam suam proposuit, cui testimonia divina subjungeret, « Neminem sine sorde et sine peccato esse: » ubi etiam illa testimonia posuit, quibus confirmatur originale peccatum, quæ conantur isti in nescio quos alios novos sensus pravosque convertere: sive quod ait sanctus Job: « Neminem esse sine sorde, nec cujus sit vita diei unius super » terram⁵: » sive quod in Psalmo legitur: « In facinore » conceptus sum, et in peccatis me mater mea in utero » aluit⁶. » Quibus testimoniis, propter eos etiam qui jam in ætate majori sunt sancti, quia nec ipsi sunt sine

¹ Philip. 1, 21. — ² Matth. vi, 9. — ³ Ibid. 12. — ⁴ 1 Joan. 1, 8, 9. —

⁵ Job. xiv, juxta LXX. — ⁶ Psal. 1, 7.